96.

СИЙЛЕ ХЬАЙЛА ХЬА, ОКТЯБРЬ!

ДЕРРИГАЧА МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советска Социал Коммунистическ партиг Нохч-Гіалгіай обкома, Нохч-Гіалгіай АССР Лаккхьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 133 (4146). НПИРАНДИ, 7 ноябрь, 1965 шу. Мах 2 коп.

ЛЕНИНА ВАСКЕТЕХ

ЦЕЧА байраккхаца, советска наьна лерг. Іоздаьна дела хьаькьаьчад деррига прогрессивни адама ягтара дезарг, ягтара бечагІа дола цІей — Сийлахь-йоьхьанча Октябрьсна социалистически революцие 48 шу дуза ди.

Шовзткъеи барХІ шера революцие бьаьчча — В. И. Ленина васкетех керда вахар ХьаьдІаг хьаьдаГІа советска хьалгъ. Историе чухь бапха духха ха ян шовзткъеи барХІ шу. Бакъда, лийца варгвовццин, уйла йича децвоккхаш да вайна карагІдаьннараш. Тахан деррига дуненна гуш да кердача замо хьаькхьаьчча советска сага турнаьлы, хьинар, хьаькъал.

Советий Іаьдал оттаьчч 48 шера вай хьалха дахха деррига дуненна а историческ доаргІам бо толамаш кхаьстта дика хотуш да вай республикс хиннча хьупмех. Пиччахь хана баьде, экономическ а культурно а тІехьайна хиннча Нохч-ГІалгІайчеран техника промышленность, механизированни кирта бохам, кегІаьна формах кхьмаш чудовнамах социалистическ культура йолаш Йола республика хиннай Октябрьсна революцин хиннарчу тІехьагІа.

Уйх шера кхьастта хьалаьна белгалду вай хоза цІей. Хьмсарча Коммунистическ партс Центральн Комитета сентябрьскі Пленума решеннан кхоачашьяра, партс XXIII-ча съезда сийна ахьс бьаьна советска наьн керда толамаш доахаш вакъа бакъвах Октябра.

Сийлахь - бокхача историческ доаргІам бо коммунистическ общество хьалъяра декхар кхоачашде могаргалаш сецна бокхха ба вай мехка экономическ кІиз. Коммунизма материально - техническ база хьалъяр, коммунистическ общественни отношенеш хьаькхоллаяра а коммунистическ общество вахарговла керда саг хьалъхьеваргА а дьаькъе пачча Программа тІе оттадаь сийлех декхар кхоачашдера хьакар да хьоьгІа а тІагІертта а хьалъергаш доаал советска халкъ.

«...Вайга доккхаш ди йиш я, вай доккхаш ду, — ядьаьд 1921 шера Е. И. Ленина, — Советск паччахьалкх хьаькгІа ДІАДОЛЛАДЕ, цунца дерригдуоьн нотарг керда зама, деррига капиталистическ мехкашка тоІаьлІаьалличе а массанахьа а нерачч вазарг, Бурмуаьн зиьаьрг, пролетариата диктатурагА, ивала капиталІаьшшин империалистическ тІемашкен нІаьхьарьяьккхарга йоьхачв КЕРДАЧА кхасоо деан ду зама ДІАЙОЛАЕ ирез ваьшна кІанчарк»...

Ше хьаькхеллача социалистическ пиччахьалхенна, Коммунистическ партена тахан харатІ дуллаьрг Партаго йиш яларе ма чІоагІа доккхаш а курам а я йиш ю вай бьаьчча Владимир Ильич Ленина! ХІаьна Советск Союз котльаьнь Іийнаьн социализм, по хоадамболлаьн толамаш дьаьхад социалистическ системан чулаг-тІаьна кІаьчча мехашка а. Дуненн шоьлагІа беда тІем хиннарчу тІехьагІа Европан Азен дуккхача мехашкарга хьалъаьш капиталистийн помещикийн Іаьдал тІаьра хІа а классса социализма новкъа дьаьнад. Советск Союзан кІаьчча социалистическ мехкаштен юкъера экономическ, политическ гІулаьхьаш вежарашта юкъера даран санна барт болаш да. Империализмаьнен колониализмаьнен духьала, машар, кортамукъаьле, социальн прогресс бахьанне къовсам доаттабеча халкъашта массаса неВхъстал а тІе а деш хьайсагІа Октябрьск социалистическ революцен Дьаьхь.

Тахан, Сийлахь - бокхача Октябра 48 шу дуза дийлахь хьаькхоллаяра а коммунистическ общество вахарговла керда саг хьалъхьеваргА а дьаькъе пачча Программа тІе оттадаь сийлех декхар кхоачашдера хьакар да хьоьгІа а тІагІертта а хьалъергаш доаал советска халкъ.

«...Вайга доккхаш ди йиш я, вай доккхаш ду, — ядьаьд 1921 шера Е. И. Ленина, — Советск пиччахьалкх хьаькгІа ДІАДОЛЛАДЕ, цунца дерригдуоьн нотарг керда зама, деррига капиталистическ мехкашка тоІаьлІаьалличе а массанахьа а нерачч вазарг, Бурмуаьн зиьаьрг, пролетариата диктатурагА, ивала капиталІаьшшин империалистическ тІемашкен нІаьхьарьяьккхарга йоьхачв КЕРДАЧА кхасоо деан ду зама ДІАЙОЛАЕ ирез ваьшна кІанчарк»...

Ше хьаькхеллача социалистическ пиччахьалхенна, Коммунистическ партена тахан харатІ дуллаьрг Партаго йиш яларе ма чІоагІа доккхаш а курам а я йиш ю вай бьаьчча Владимир Ильич Ленина! ХІаьна Советск Союз котльаьнь Іийнаьн социализм, по хоадамболлаьн толамаш дьаьхад социалистическ системан чулаг-тІаьна кІаьчча мехашка а. Дуненн шоьлагІа беда тІем хиннарчу тІехьагІа Европан Азен дуккхача мехашкарга хьалъаьш капиталистийн помещикийн Іаьдал тІаьра хІа а классса социализма новкъа дьаьнад. Советск Союзан кІаьчча социалистическ мехкаштен юкъера экономическ, политическ гІулаьхьаш вежарашта юкъера даран санна барт болаш да. Империализмаьнен колониализмаьнен духьала, машар, кортамукъаьле, социальн прогресс бахьанне къовсам доаттабеча халкъашта массаса неВхъстал а тІе а деш хьайсагІа Октябрьск социалистическ революцен Дьаьхь.

Вай хоза а хеташ белгалдоаьх экономика, культура дегІаьнаьлгІа дьаьхьа республика хьаькъергамхоша харатІдьаьннараш. Уж ла а да доккхаш де а хоза хета а доаьгІ. БІаьш предприятеш, коллективаш, сменаш я семилетка планаш а ух шерарг планаш а хьоачашъяь. Пхьабакъьа, липлайта йиш яц цІьаьхьа. Хьаьха латтача иноДаьнтІ, мехкашъяьн совхозаьштен улдув я хІаьна а тІехьа тІехьаьса, бовхам рентабельно па ледабу, кхьастата оьсарле доХа йоьа. во продукци аравела предприятеш, колхозаш, совхозаш. Промышленни предприятеш, юртбоьхамо хІаьна ваьла санна уйлаь а сарцаГІоьха а доза экономически бохх товбара. кхьаьстамцара ийла беам сийлахьаьхьа, ерригча тоРнех ихетамца пайда ваьнна. Уж хьоачамбоьаьцнаьн бьаьна юкъера ІІа а дьаьха Коммунистическ партс XXIII съезда иорача толамаьнца нахьа бада йиш йолаш да Нохч-ГІалгІайчен хьаькъергахой.

...Дикхьа, сийда цІей ихьчаьх вай ийьта. Малинокан болча наха бохх тахан: Октябрь—Ленин—Партс. Советск наьна ягтара Іедагіа дола дешаш да уж. Сийлахьйоьхьанча Октябрьск революцие 48 шу дуза ди дезаьш советск наьна йоах:

—Дьаьнаьла хийла Ленина хьаькхелла сий дола Коммунистическ партс!

— Сийле хийла адамий историе чухь нерда зама хьайийлича Сийлахь-йоьхьанча Октябра!

ХЬОНА, ДАЬХЕ!

Сийлахь-бокхача Октябра 48 шу дуза деана дийнаьн толамашца наьна бьаьхьаб Грозненск районна № 1 йолча шурий совхоза цхьоьлагІа ферма юкъара хьайбаш делйдераш. Кхоалагіа цонбрь хьаІІаьцоачаш паччахьалхенна шура йохкара тера ялк тІехьоачашьяьй цар. Планах 2408 тонн Іаьлла еаьча 2415 тонн шура дІаеннай. Кьаьстта дикх болх бьаьб ухкаьл доаранна Ливушина Анастасие, Дибирова Аннета, Идитова Малинета, дуьхьаьча ихьабаьрашь. Цар поьлІ ГІулаьх деча хІара Інтігагара 2500 килограмм шура ьаьхьаВ.

М. МАЗАЕВ,
Р. ТОМИЛИН.

●

Октября 48 шу дуза деи сийна хьх йоаржаьра тІаьхьсчан дола пренинг-заводерта кьаьдегамной кхайкъраг хьал а дьаьІа ІаьхьаІа социалистическ деаьхьараш тІаьнйцир Грозненск механ. дьаьтта чакдоахача завода коллективо. ХІаьна, советск наьна доккха цІей дездеча дийнаьхь, оьха хоза бу уж ІаьхьаІа социалистическ деаьхьараш заньа кхо дя хьаьлІа иХоачашдьа хиларах.

Кьаьстта дог ГІоздаьнна ба уьх демонка № 6 йолча инж. Мельников Борис Алексеевич керте латтаьча парафина цеха болхлой. Парафин арагецаро воРХІ шера задаьн иХоачашъяь бьаьлар уж тхьаьл аІІаьгІча октябре.

Л. ФОМЕНКО.

●

Декгара деана кьаьхьетама темнаш дикхьо кренинг-заводерта экскаваттахошца. Жаьнлоьхьа цхьаьйта бетта заданеш иХоачашъяьй ихьх ньнкъа установий коллективаьца. Царна ионьо я Шарлаева Руфина Михайловна керте лятта № 25 йолча установка коллектив, инж. Тарасов Леонид Афанасьевич керте лятта № 21-I йолча установка коллектив, кьаьрган. ІІгІалагІа октябре иХоачашйр ихьайтта бетта заданаш № 13—14 йолча коммунистическ кьаьхьетамо сийлен цІе лелаеча инж. Литвинов Василий Алексеевич керте лятта установка коллективо.

М. МАКАЕВА.

●

Сийлахь-бокхача Октября сийна дика толаьнш дьаьхад Шелковской района «Коммунтерн» ятача колхозе механизаторашен ялаташ ихьаьрнаьн.

Уьх дикхьна деррига дьаьта гурахьа дуз ялаташ дІаьдийна бьаьнаб уж. Планаш заданеш 2300 гектара тІе дІаа оза гурахьа юз культураш 2900 гектара тІе дІаийнаьй. Из ялаьнл 26 процент дуьхьаГІа хуьм.

Гурахьа юз культураш дІаьоачА ликкарг хьокъаьнаш ГІойтад колхозе дуьхьаГІа механизаторашца. Социалистическ ляьхьаьхьара моттиг лелаеш хьаьбаГІа механизаторан Федин Анатолий, Павлюков Василий.

А. САЛОВ.

А. МЯКИЕВ.

ГІатта иллн

Тахан, кура урагІьаьха,
ІІІе байракхаш ленаш я.
Хьаьлда ІІаьнарашца хьурма
Зоннс дежаш ялеш да.

Мехка ХалкъашІ ДьаьнаД дра
Шоьй хьаьмсара цІей дезде.
Из баьхьан уж лийтад майра
Пиччахьа Іаьдал хІаьлакде.

ПарлІато шоьй цІеца ньхха
Керда зама цар хьеллай.
Шовзткъе барХІаьгІа гІа
бьаьнна
Белаг ма из ІІаьттай.

Аламленна дегаьлаьтар
Партс диннаь кхоачашдьы.
Уьх лаьтта тІа дика мел дар
Деррига цо чуьнаьн.

Дуьнен массе мехка ГІолха
Машар, ирез ХьайкІадеш,
Ньхьа вай Дьаьхе — ихьаьнн
кхуьдІа—

Бьаьччан васкет ихоатаьшдеш.

Тахан бІубенна гІа боахаш
Дьаьнд уллуг воагІа эо1.
Сийлен кхайдг ва ка йоаннаьн
Денна Дьаьленна ший дог.

Октября цу сийлен ньхьа
Вай дІаьхьо доХ хІара шу —
Котелоний гІа ба бьаьнна,
Низ ба вайна цо хьалу.

Арадувл вай деана дийнаьх
Ньхьа урхе белгалзе.
Чудера сийгаш лете керахь
Керда вуьл дІаьолабе.

ГІатта иллн, ньхьа иегаш,
Тхьамал ила ленк ГІоаде,
Лаьнна ловзаш заттІе дукош,
Сийлахь Дьаьхе хоастаг!

СОВЕТИЙ ІАЬДАЛ БАХЬАН КЪОВСАМ ЛОАТТАБАЬРАШ

ГІАЛГІАЙ РЕВКОМА ЧЛЕНАШ

Советск Іаьдал бахьан ГІеттаЧа ГІалгІайченна хьалха лаьттай, ІІаьнга хиннаьле а, дика ВІашГІехьхьуьна, дисциплина йолаш, хьоатанна хиннА коммунистий группе. Кавказск краевой комитета решеннА 1919—1920 шерашца ерригча области ВІашагІьекхар революционни комитеташ. ГІалгІайчех РКП(б) окружной организацин ихьаьнна дьаьхь а ловзаш хиннарча повстанческ «Шуьйй Херсен группи штаба заседанА хьакар ГІалгІай революционни комитет. Цунна юкъе бахар: Зязиков Идрис, Яндиев ЗаІана, Албогачиев Юнсан, Костоев Бексолта, Гойгов Іаьддал-Хьажи, ИзмайІлов.

ГІалгІай ревкомн членаш, ГІенна командарша Залаьмате бохкха партийно-политическ болх бора ньхьаьгамхошта юкъе.

Тахан, Октября цІей дезДеча дийнаьх жена тох оьха ГІалгІай революционни комитета члений — Кьмбаседа Кавказверча картзенски болама доаьхьаьнхойн кулгалхойн сурташ. Царех дуьхьаГІаьрнаш хІаьна вайна юкъе баьц. ЦхьабакъА, сий а деш, ХалкъЕ бІиц ца болийташ, дагахьоаб уж.

ЗІЗИКОВ И.

ГОРЧХАНОВ А. ЧАБИЕВ Э. БУЛГАКОВ С. АЛЬМУРЗИЕВ Х. ГОЙГОВ А.-Г. АЛБОГАЧИЕВ Ю.

ЭЛЬДАРХАНОВ Т. КОСТОЕВ Б. МАРТАЗАНОВ З. БАНХАЕВ А. ГАСТЕМИРОВ Х. ТОЧИЕВ Б.

МАЛЬСАГОВ О. МАЛЬСАГОВ И. МАИСИГОВ М. ЯНДИЕВ З. ХАНИЕВ М. ХАМХОЕВ М.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА

ПРИКАЗ

1965 ш. 7 ноябрь № 204 г. МОСКВА

Новкъостий сентийн матросашн, сержанташ а старшинаш а!
Новкъостий эскарашн, инарагаш, адмиралаш!

Советск халкъан цун Горзашцарча Низашен тахан дезду Сийлахь-йоьхьанча Октябрьсна социалистическ революцие 48-ГІа шу.

Вайна цхьаьна из историческ ди белгалдоаьнна деррига мехкашнарча къьхьегамхоша, деррига прогрессивни адамаш.

Коммунистическ общество хьалъаьш дьаьхьа керда толамашца дезду советск наьна Октября цІей. Производительн экономиг ирез ГІулаьхьаьнна, къьхьегамхоша творческ инициативе хьалгІаттаьнна йоккхий тоРнеш хьаьвсл НПСС ЦК сентябрьскі Пленумна решеннаш, Партс XXIII-ча съезда нАьъ белхкаш гораьн юртен къьхьегамхоша деррига халкъе мичара социалистическ ях йезриязш патт, ГІалгІаттА нЬевсам лоаттабу Дьаьхен экономическ обоРонни из дІаьхь вІйар духьа.

Коммунизм хьалъяра денхарш ихоачашдера чІеагІен бІаьхен мишар зи. Советск наьна, массеза ресза а ковашш, хьалаьхь социализма нийца кхотадера, кортамунъаьле аннхар духьа хьаьнхьаьш повтабу пЬевсам мецГа хьалвешарг, пЬьттан тІа мишар Іаьлабера тІаьрзоьл йолу Коммунистическ партен Советск правительствен ленинсн аравьЬра политика.

Вай хьалъ дийлА хьаьм империалистийн къьйгаГІа ленаеча гІулаьхьаьна, ца кхетаду американсни империалистий агрессивни гІулаьхьаьна, ихьча пиччахьаьнхенна чурча гІулаьхьаьшта США иньЬгІаттаро адамленна мел бокхха ихорам тІабаьх. Коммунистическ партен Советск правительствен дензе дерг мел довцар ду СССР оборонни из лаьхбара, вай Горзашцера Низашн чІоагІдаьр.

Коммунистическ партс сийлахь-йоьхьанча гІулаьхьа бахьан боацкеш чІоагІа нутІаьхьа бІаьа советск ВІухой—шовзй Дай-мехка ташкенн къьнгаьз, шовзй Дьаьхен пиччахьаьлхенн хьолгаш тешашне пардаш паТт. Социалистическ содружеств мехкий вежарашка делча зенарашца тІемА строх а этта моллагІа а агрессор мехаьв хийча йо уж.

Новкъостий сентийн матросашн, сержанташ а старшинаш а!
Новкъостий эскарашн, инарагаш, адмиралаш!

Аз дьаьнаьла дуьц цо дерригча халкъа юкъарча цІейца — Сийлахь-йоьхьанча Октябрьсна социалистическ революцие 48 шу дизарца!

СССР Горзашцарча Низий ерригча пичча соствеа ІІаьхо толамаш дахар лоа сона тІемен политическ знанеш лаьхьоча, тІема дисциплинен организованности чІеагІьеча, бІуьнан массеза а тІема нийча лоаттодеча. Революционни фанаш лаьхьа йолаш хилла, сийленца ихоачашде шовзй дезда тІема денхар.

Сийлахь-йоьхьанча Октябрьскі социалистическ революцие 48 шу ешар белгалдаьннаьш АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан, 7 ноябрь, моттигарча ханах 20 сахьат даьлча, вай Дьаьхен столица — Москве, союзен республикий столицашна, хІаьта иштта горадашна-турпалашна а тиъъь иттаза йоккхий топеш ихоаьвеца салют яла.

Дьаьнаьла хийла дуьхьа ела вай Дьаьхе — Советск Социалистическ Республикий Союз!

Дьаьнаьла хийла сийлахь-дикхьа советск халкъ а цун майра Горзашцара Низаш а!

Хаьстам хийла Советск Союза Коммунистическ партена — ерригча вай котелоний ихьра дог урауттаьдер а уж йоьхьинга ВІашГІехьхьоахар а!

СССР оборона Министр Советск Союза Маршал
Р. МАЛИНОВСКИЙ.

1917

КОТАЛОНИЙ НОВКЪА БІУБЕННА ҒІА

Ґіалґіашкахьеи нохчашкахьеи хинна восстанеш

Нохч-Ґіалґіай республикански президеуциз вуьзе хинчеъ тарьлардгда дукха ха воаьщаш уллиза хьалхьеъ дена ошта лоарҖіаме документаш.

Октябрьеи революцин гранданеи тіемен восстаниеи эзле, дикаґіа біоргаргоаргаъ моттиге, ишта кіал, хьонга дахкиз да документаш. Юнаеи ираш Нохч-Ґіалґіайчен вин юрта — Сурхотіан Экажьхьоший-Юртан Ерргоеоший Центральан Исполнительан Комитетс берзеи оелаш ошта тіаннаеш я.

Солла доккха сий а шинтте дагаш, ізаьла доиша совгіат а шинтта дешнаш, хьаьст - хьаьстачен ниха а ньаьх группанга а ца душ, біаргчеъ юртанга?

Ґіалґіай автономин областе Сурхотіана (ишта Экажьхьоший-Юрта а) дишнаеи барзаьл оьлчеи тіаннотэ тіа ьешнаш:

«1919 шера июль беттз, контрреволюционни отрядашна, Россеен Кулдів-Малгобекан ґіа а лаьцна, Ґіалґіашта юьхьара Ґіалґіай бригада ґіалґіайбоьлерш из Шеоа Эскирх дуьхьал фронте хьийтаеи дуьхьа мобилизацин ґіалхьійначе хаже, Сурхотіаерча (ґіаьхьа ишта Экажьхьоший-Юртарча а) ваха мобилизацин о тигаьнаеи, ґіаьхьа Ваьсарергча станце ґіалґіайрий ушедиш дов а деш, ґіалґіай кутиеи доброволчьеъ эскирх дуьхьал ваестаеш а ґіалґіайгіа. Из восстаниг тоіаерга 1800 салтачех лагта ишй йуьнин фронтера хьадіза дийзар доброволчьеъ эскирх командоиниз, ґіаьхьа ишйна доиншаеи эешош а хуьнш из тоіе а ешш.

Цідй мохьедеи лаьттачу бирсачя ґіонашна дуьнцен гражданан боьзіар, воаьшш ґіалґіайрен доагадаьчьа шоай ґіеноеъ, доаьдьчьеи ґіалґіайчен доахаз а шинеатарьеъ а боьлар.

Ерргоеоший Центральан Исполнительан Комитета Президиумс, Сурхотіе (ишта Экажьхьоший-Юрта а) революцин гарга дда дика ґіулаьцнаеи тергал а деш, 1027 шера 31 октябрь хиннчча ший заесаьне сецаеи бийр. Сурхотіана (ішта ишта Экажьхьоший-Юрта а) барзаьл оелаш гранотэ ала. ВЦИК-а Председатель М. Калинин, ВЦИК-а секретарь А. Киселев.

Уж документаш ґіайнаьчу а дийзачу а ґіеъхьаґіа ґіалґіай ваьга ка ґіаьчьа ґіалґіай ґіонашна. Цунах ґіалґіай ґіонашна ґіаьчьа ґіаьчьа ґіаьчьа ґіаьчьа.

Со воевани волче нана мрех дагаьнаеи саг ва хьо оаьн сен. Хьаьта из ваьх а да 1919-на, 1920-на шерашкан дуьнхьара Ленин Ґіарґіаге ваьшіхьоьвнаеш ґіа, дуьнхьара ледай ґіад из цун дог айдеш доиша доиша.

Цу хана ираьмаьхьа Кремлен гарт вар ца. Дуьхьара, ґіаьнца цхьан дийнаьта шозза-кхозза фабриканин, заводашна, лагерашта юьхь хьаьвах доре Ленина.

1920-ча шера 1-на мае Кремлен кое ґіонашан Ерргоеосийсен суб. ґіалґіай ґіонашна барзаьлен а дуьхьа- ґіонашна ґіалґіайн, ґіаьнца цхьан дийнаьта шозза-кхозза фабриканин, заводашна, лагерашта юьхь хьаьвах доре Ленина.

...Дуьхьа шоарш ґіаьдаьхьа ца ха- ма доиз. Цімьбаьнца, ґіаьнца а дийзаш дийна мел дарах дийна доиз, ґіаьрґіа доиз Ильичен сийна.

М. ҐІАМАЬЛА,
пенсионерс, 1899-на шера дийз КПСС член.

СО ИРАЗ ДОЛАШ ВА

Ийна хана оаьз ноьчьчаьрга ца ьаьна ьаьчя тлота оаьзер ей, о — аз айсе. Цу дийнаьлъ Свердловск шеарчен лелаьнаеш Карл Маркса памятника заькладе йийр. Дуьхьа хьа гуьйнойабар цига. Чіаґіа дог ґіоздаьнна вар Ильич. Цун пиданна тіе цін бинт ваьлгаьр. Цунаьнгга эгара хьалхьара ваьгтіе іойлиллар ца. Цу дийнаьлъ а Прохоровскен мануфактурн Болхой митинге хьаьвах дер ца.

Дуьхьа боьлх бера Владимир Ильична. Цімьбаьнца культурен сиз, іа а хиера цунна. Дуьхьа оаьр цунна музыка, ийлиг. Дешнаьчу тер, тера хиннчча концерта вайра сонн Ленин. Біаґіг тіера ца боьвнаеш Ленина біргаьлонгга сс. Чіаґіа тіоарвеш диттар Владимир Ильична цін ваьгна артисташта Шаляпина, Нежданойна, Гельцера, хьинчарна а.

Хьуьнаг дерг Ильична дийзачу Ленина а. Цігьа чаьвой ваьлш Совнаркомна латтар сс. Горнерна ца ґіаьтіе цін комендант ваґіар Ленина приехиль. Пенин цігьа гі ца ваьхьарг чіоґіа бер Ленина, ізаьл дуьхьар ца.

...Дуьхьа шоарш ґіаьдаьхьа ца ха- ма доиз. Цімьбаьнца, ґіаьнца а дийзаш дийна мел дарах дийна доиз, ґіаьрґіа доиз Ильичен сийна.

М. ҐІАМАЬЛА,
пенсионерс, 1899-на шера дийз КПСС член.

ҐІАЬ ДОШ ЛУ

Октябрьен революцин ваьлетта цхьаьна ґіалґіай хьансера дагадоцар мойна наьх нийеш шоай боьхьонца вуьгіа ьаьна. Хіинз ийна ґіаьнца ґіаьнца ґіаьнца

БОАХАШ—СИЙРДАЧА ХЬОАНЕНГА!

КЕРДАЧА СОВХОЗА ХЬАЛХАРА ГІА

Дукха ца йсанцан вІашагІо-еллай-тха совхоз. Дитгара дитта ший совбоаьлаш, вІашагІаьчІ Сийлахь-бокхача Октябра 48 ший дуьйна денна ваьна йоагІа тха совхоз коллектив.

Шуьра luу довлан хьоайнчен тхьамда лелдеделг-ца «Артуцин-ский» совхоз кертера доетам.

ДІаьхачка шера 70 тоннаьл кІезнига ца йІаьнна хьедер совхоз-техникаца кІаьта уьх шера паччалхьнчен план — заказах хьеде дезар 170 тонн да.

Уьх шера во енача Іаьсте пар-никеин бокхама култалин Сайдахмадов Райбек керте а воьлан тхьамда рассада хьсе говр хьлар совхоз тхьамда лелдерий, совхоз техникаца-баь на Іеш, республика тхьамда лелдеча кхьча бокхамаьнта а йІи миллион овла рассада елар нер. Уьх шера дитача хина 200 гектара-ца тхьамда ДІаьІІІра совхоз. Республике тхьамда кІезе доладенна дукха ца еде а тхьамда рассада ДІаьхачка уьх шера тхьамда рассада ДІаьхачка машиннаца дІадІІра ий. Лоьмаш мехкарана машиннаи а воьлан 50 гектара тІе дІаьІІІра рассада. Цхьаьда кхочамбоьдаран дІадІІра тхьамда лелдеранна рассада кІезнига цхьана 33 гектара тІара 12 центнер деза тхьамда дахьаьІІ. Цу бригаде дІаьхачка Межидова Заделла, Тасуева Жаьлаца, ший-ьешнаьс Асаева Селимата, ший-ьешнаьс Ахьмадова Мусаьдиева Мадлаца, Мухьмеда Рашета, кхьбІарана. Цар бахьхь оьсаьдеш-гойт хьалха латтача тхьамда лелдеранна алаш 150—180 сом ладаьІІ хилларо.

Дитачка тхьамда итт вагр нуьт ДІа а луьш паччалхьнчен план — заказ кхочамцеран совхоз.

ДІахо йоьчІа хана ваьна ца а лелаеш йолмаш техника сеноворотах ДІаьвен йІоагІа ший мотиг ДІаьлаца еза цу культура. Тхьамда доьхьаьдуьйла ваьг йІоагІаьс, парникеин боалам пербе а дикагІа тоабе а бесо, хІаьта хьалха ба ДІаьлаца механизаци а еза.

Совхоз хьайбан лелдерашца тІе-хьабисаш тхьамда лелдерел. ДІаьхачка шера итт бетта ахьлаьчуо 153 тонн духьнгІа шуьра ахьлаьй совхозе уьх шера ку хана. Цо тоьре хилийтар паччалхьхьлетна шуьра ДІаьлара итт бетта ваьна 101 процент ахьлаьй. Паччалхьхьлетна дуьх ДІаьлара шера план 228 процент ахочамгІаьй. Совхоз хьайбан лелдерий ух толамаш хала вІашагІеьхьдаьлиг соахке а конвейерни доаьхара баьла ника хийтьарах. ХІаьта хьалІаьдІаьча ваьна 101 процент ахьлаьй. Планах цхьаьйта эзар тонн йолаьла саьна дукхха совгІа саьлай сиьлос, 15 эзар тонн йеьл Іаьнгьнаьй, цу дахьсе, уьх шера ютхьаьлца 200 кІезна бедаг-ца ваьна. Іа лелаьхаш хургІотта лелдеранна даьІІІаьнгьнаьнца 400 тонн а йе-лаш.

Совхозе хьайбан ДІаьхачен ниьна хуьргІа. Сийлахь-бокхачка Октября 48 ший дуьйна денна дикачка толамашна ваьхьа бахьха дика хьайбан лелдерашца ба ткъа сийлаье. Къаьстта белгалбІаьхо зов сона Іаьсий Хьалдер А. Бухьарова, дерзкий П. Шабазова, Кегерхаджиева, кхьбаран.

СССР-а Конституце ди хьагІаьхочаьнчен паччахьхьлетна шуьра ДІаьлара шера план кхочамцьера шерра хьоан саьмаш боаржаьбІаьй социалистически яьхь хьалхара мотиг лелаеча воьзтехника Костоев ПаьлІира култалдеча ца ваьгІаьнгьнаьй. МТФ коллективе. Техника-ме ший декхаран ткочаьнгІа а деш шоьшка толаьвин дахийтача совхоз механизаторашца доькка баркал ший тхьамнен хьайбаьн лелдерашца. Уьмхьа белгалбІаьхо зов дикагІ бола совхоз механизаторашца — воьхкагІа воьл трактороьс хьалхара механизатор и Сийлахь-бокхачка Октября ДІей хьагІаькочачен кердя совгІат хьаьчаьл Антуре бахача ца йІаьнна тІехьаьчачьнгІо шоай балха мерзан.

Докхха воьшсетан дир коммунист Казиев Хьасан заьвзуьйна воьлча гаьвзаг-гІер тоьрчаьн коллективе совхозе хьайбаьн тхьамнен лелдерашца. Цу коллективе октября беттеа а ткочаьнгІий шуьй ДІа-ьоа ахьхьара паччахьхьлаьчен шера план, хІаьта 22 эзар сон ахо а даьд. Цу коллективе воьхкаьнца ПІерзин йоьх шоай ваьг-гІер тоьрчаьн коллективе совхозе хьайбаьн тхьамнен лелдерашца. Дахьлен Салимбека, Нитрикен Сагаьлце, кхьбаран.

Юртбоьлаьна продукцин совхозан балхча ваьхьа культурно-бытовни хьалаш тоьдарцца дуьн совхоз коллективе.

Совхоз вІашагІьелгІча цхьаьн пеш-ерзи ахьмерзи дика ишшелкоьс, ца утоьлаш, салаІа ІІеьнш, бригадирах учетчикан бокх бе могтит йолаш тІехь керда хьай чІара стан хьалхьлаьй. Бригаран хІана ий, ахьина, электричеством ранион йолаш а ун. ЦІеча утоьлкх керда газетаьнн вуьгкалаш дикаьнна йІаьн а, пассайочка станциьнна радиопереносилкеш и Сийлахь-бокхачка Октября ДІей хьагІаькочачен кердя совгІат хьаьчаьл Антуре бахача пихата—керда нуьт клуб. Массайочка балха объектаьнна телефонан сетий совгІат хьа шера. «Йолаш жизнь» ахьчо нуьт чаьхьаьлца сеуда йиллай.

Парте ХХІІІ съезда сийлаьнца ваьхьа бахара кьаьхьаьгІа бе совхозе боллхой. Коьна «Антуренский» совхоз республике хьалха латтача совхозашца дІаьнийсе лерзІ дар хьоаьгІа ца йІаьнна.

Е. АТИЕВ,
«Антуренский» совхозе директор.

ДОХАРГДОАЦА ДОТТАГІАЛ

«Малгобекнефта» мехьдаьтта промыслеш управленне эгтара йоьхьаьгІа я тха бригада. ХІара денна балха вравова 60 сар. ЦхьаьнА боагІа балха моьчий кадлсаг Белоева Эпка, эрса Нинвова, татарца Сидыкова Светлана. ЦхьаьхьтА боьлаьна Іомаьнца йоьа Зина балха оча Полинаса Светланаси йІиьна сеина ТІаьнгьнаьй, шоай шо а хьа а ца кІезнг цунна замерщицай говзал йоьаьнйгар. ТІехьаьГІа а из шо болх бе йоьаьтча а дуьн болх мишта лел хьежар уьх хьег-каста. ХІаьнг-ца Зина балха разрядг а йоьаьн мехьдаьтта техникуьм деиа ягІа эоачоьс.

ДагадоагІа сона гІаьнГа Котиков ХьАмзат тхоаЙ бригаде пеш. ДІаьлцьнА минутга дитдаьйтІиьнар цунна бригада коллективе хьАчарна сеина мехьдаьттаьла йоьх барз говзал йоьаьн на хилар. БухсанигІар Семен ИльячЕн Алексей Кузьмичен цу сальате нигар ив шоай боахам дІаьхьоьца, Европа сеаьжнаьнан цо-шоай йоьа белгалонаьн дІайийдар цар кунга. Иштта шийла боллхой Іьмерза хиларах, хетаргаьлца, шоьза сиьагІа Іомаьнар ХьАмзата оагІаьнгьнаьй говзал.

Дуьхьа дуьнна йІиьг эр тайп-тайнарча кьаьнга болча наха юьгьерча ютчаГІалаьс, баьхьа, вай хана цу тІулаьнгь саг цоцолаьккхаргьнаьн, хІаьна ваьчча ниьта да говзаьсен ваьхьа Іаьдда.

Цудуьхьа чаьмаш а ях барг тайнаьчча коллективе дика хьаьхьаьгІаьна толамаш ваьхьа мІаьнгІехьадаьлар. Уьх шера планан совгІа ший вагр тоннл мехьдаьтта дикна тІаьнйидар ваьхьа, хІаьта ДІабІаьчча итт бетта планаьл совгІа 4058 тонн дахьлаьд оаха, хІаьта Октября 48 ший дуьйна денна сийна тІаьнйІаьна, ханна декларан тІехьаьнйІаьнгьнаьй. Цхьаьнгьнаьй ший дедаьна ханна ютаьнна бригадерча хьаьхьаьгІаьнгьнаьна дуьйна. Масала, шера тІехьаьнйІаьнгьнаьй йІиьг геолого-техническин мероприятий а ваьг-хІаьта ремонтаьнна дуьхььала итт бетте йІаьг йІиьг уьх. Цу тІулаьхьо дика пайда а йІаьг бригада. БоагІаьна тайпара чурча тероннех пайда а ана хьрах сеца лаьтта № 573-г яьа сеаьжнна белх бе йоьаьлаьйІаьг бригада, хІаьна из мехьдаьтта дуьн а я.

ХІара йоьаьлаьгІа воьа сег рационализатор ва тхо. ЧІоаГІа доьрзІаьнна ба дар болх аттача баьккаьра, ца вИсарегІа хилийтара маьхьаьн дехьаьн бен болх йоьх. Уьх шера нар хьайчьаьца тІехь предложенех яьхийтча балта воьлебоьлаьйІ оаха, цаьрех бьаьна пайда итт воьр сона маьхьа а ца.

Иштта дика ньаьхьаьгІа бе ормаьс Сергиеев Ефим, гІуьнкс Сергубаьнов Михаил, украинец Лупенко Яков, гІаьлгІа Матиев Муса, эрса Бурсбаьц Анатолий, поьчче Маьнигрзи — цІеран-ца дуьйна а яьа йиьн а.

Х. ИОЗАДЗЕ,
«Малгобекнефта» НПУ цьаьоьаьгІа промыьла бригада мастер.

Тха толамаш

Вай деаьча цІейна дикача толамашна ваьхьа ший тха йаьнна коллективе.

150 гектарах дІаьча ханн ухьаьна хий ца деаьча дахьтташца кхийр тІа механизаторашна ваьсеш хьажІаьш. Планах хІара гектара тІара 30 центнер фуьзьалгІа хьажІаьш чуйІийй оаха.

Из ца тха ваьсо членана Октября цІей сийна-ийчьаьс совгІат.

ДОМАНОВ Михаил,
Сунженски района ЦІечуо Эскара цІерзчен волкова механизаторашна ваьсо членаьнгьнаьй.

Са совгІат

Кхуьш воагІаьш йІаьнна саг волчх хана мехьдаьтта чакхдаьлаьнна заводе балха ваьа чІоаГІа бозам болаш вар со.

Кьаьстта чІоаГІа бозар сона мехьдаьтта оборудованен ремонт яра болх. Цудуьхьа йьнар хІо ца доьх пьаьхийар аз слесаре говзал Іомаьн. 1937-ча шера ваьчаьхьлар дагалаьттар. Грозненски крекинг-заводе слесарала балта ваьар со. Цу хилча шераьца ва вай республике промышленность дагІаьйолаьчча дикъа лецера берриг яьа тІебаьнйІар аз. Дечгара, денга лоьхйора балта говзал. сай балка оьпІ дІаьлара заводе корда болх бакъаьна ваьа. Цаьг массенена тІехьа ваьча пренцип пьаьхьаьгІ.

Тхьо берІ! цу совгІа ка а да слесарена цахьадаьна болх бу. Цу юьхьа са бакъаьн долаш цьа хьаьзоьн хилийтабар аз. Йоьхка опыт йолча балхлоьш ший опыт йьа а луш новьсаьстан дерзи дика балгІа тІа хьажа латтаьн тьаьовах со. Цоьх доькхо баркал ваьа аз сай бенхкагІа болча новьсаьстаьте.

Заводе болхлоьта юьхь эгтара хьаьхьарчарца коммунистически кьаььаьгІча ударник яьа сийлен цІи ваьр сона. Цун совгІа сонна сона ваьр социалистически ньа отличник ваьа вначоьн. Кьаьстта дика совгІат хилар сона мехьдаьтта ткаьдаьлаьнна ваьа ваьчоьн. Октября довча цІейна хьаьхьаьгІа совгІат ший-ьешнаьс ва а са новьсаьстаьнна. БоргІ шера план ваьа кхочамцьера ваьсеш бутт ба.

Я. ЛОСКАЕВ,
токарь-ударник - заводе слесарь.
И. Ленин сурт.

Цифраш факташ

ХІара шу—ия коммунизм хьалъеча новкъа вай мехко боаккха керда гІа ба. КарагІийнна ихьалоа гІаьнна дукъаьнна дуьнан болх цифраш йоалергІийн вай.

Семилетках вай мехка промышленин производстин боарам лаьхлургба 84 процент, планах 80 процент мара бонаьча. ВорхІ шера хьал а ца болх бе йоаленнай 5,5 эзар совгІа йоккха промышленин предприятин. Хьалха боахамера керттера производственни фондаш дегІаьнький 90 процент.

Вай мехко хІанз дийнахьа ерзеьнна ваьа ца 1921-ча біарчча шера арахецаш хиначул дукхаьгІа ла.

Советски мехкаьттахой денхарийла бар ХІара шера 16,7—18,1 тонн мехкдаьтта даккха. Ворхі шера юкъера лаьрхІача ХІара шера доаккха мехкдаьтта 18,4 миллион тонн хул.

1965 шера вай мехка 580 миллион тонн кІора боккхаргба—из хул 1958 шерагІ 90 миллион дукхагІа.

1923 шера СССР-е вІашагІелла ший трактор яр. В. И. Ленина дагалаьттад 100 эзар трактор хьвеІІа. ХІанз колхозийн совхозийн техникаца болх беш я 1565 эзар - трактор, цуьл совгІа. 523 эзар ялат чувца комбайнаш, 956 эзар мухь кхуьла автомобиль.

Геттара чІоаГІа дегІаьйоаГІаш латт вай республика промышленность. Уьх семилеткех шозза дегІаьбоаГІаргба промышленин производстве боарам. Мехкдаьтта доаккхилга дегІаьдоаГІаргда 3,9 —эзз, газ — ворхІаьзза, химе продукци — ихоззз, ишшта кхы а.

Боарам боаццаьн дегІаьбенаб республика юрта боьхкам а. Колхозийн совхозийн хьаькка болх беш я низ бола техника.

Тахан, кхоана

промышленина мехкдаьттаьца стаьйІ ялаьнна дра дола дукхха - а гІирсаьн хьаьде а, хІаьта йиттеа промышленнаьра ловучки мехкдаьтта газанс хьалуьцьаьца пІаьнгІеьхьаьнгьнаьй а лерхІ.

Иоьцьнца ІІаьнло хьалъегІоаьш ца г. Гудермес.

1966—1970 шераьца Гудермес болх бе йоьаьйІийрчІелаьш а статистически хауччка, синтетически болх хьаьжаьца хотаметрийай (синтетически хьаьжа кислочлоьл мІаьн ХІаьйІа-ца средствашца), пьаьшпрнаьнчеьна хьоеса хьаьГу ала бола объектаьш.

Цаьнгьнаьй чакхдоаьлаьнна да г. Грознера оа лелаьГІа хилийтара до дукхий гІуьдкІаьн.

Заводской работа ваьаьнна ший-ьешнаьс ший хьаьа, предприятинца цІеьхьаьнна ваьхьа ший а чакхдаьлаьнна йІаьйІа резервуарашца, мехкдаьтта а хьаьдар а чудеттара йоьа остаьдаьнна городьн арахьа хилийтара, процесс сапсо-герметизация ара, дукхха а ялаьГІаьнна дарс ЧІоаГІа тоьдоьйІийтарца города санитарин хьаьл.

Объединение предприятиен тух гаргтарца хьаьн бовзаьн болх чІаьнна, йІа бена технически прогресс ГІуьйлаьхь.

Уьх шера хьаьрдоьдаьн ленин да волкьаьстьаьн хьаьлга, «21-ЛаьрхьаьсарІоьнна-стаьйІаьнгьнаьна ЦСУ» йоьа, ший бена атмосферин хьаьрчІ ца установка хьаьлаьнна.

Цунна цІьаьн хилца ХІаьо а ларгда ресатко-промышленин установкин контактин коксовае, дина хьаьоьаьгІ ца хьежаьна процессаьн, карбаьйтин вагрфаьнна, цемаьнтин боаттаьн, сиьгоГІийрчІаьнна хьаьрзаьца балхьаьн.

1966 шера хьаьлъа ила ялаьн а капиталистически и реформийнца установаьш, ДІаьо ло лелаьн да ницфарчІийн производстве, ихоьлаьГІа дерзІа хьаьлгІаьн, кайданца йоьацца ханаьнна системаьш аьхкар, вирдачча ГОСТ-ах йоьа продуктан хьаьра фенолн анетонн хьаьеса вредьаьнна тоьдаьра балхаьн, технологиьнца процесс хьаьрзаьнна ова:

Объединенен предприятий коллективашта хьаьхьаьца хьаьт ворхІ шера планн ахоччаьгІаьс аьхкаьра а чаьйІа гІаьчча хьаьаьтта ила ахоччаьгІаьра а хьаьжаьчьа йоьа Іаьлаьхьаьр доькхий дехьаьрин.

КПСС ЦК сентябрьчен Пленума вьаьстта а беш оттадь промышленность планнаьрдоьна доьла дегІаьн тоьдаьра гІуьлаьхьан чакхдаьлаьр доькхий гІуьдкІаьн.

Заводской работа ваьаьнна ший-ьешнаьс ший хьаьа, предприятинца цІеьхьаьнна ваьхьа ший а чакхдаьлаьр резервуарашца, мехкдаьтта а хьаьдар а чудеттара йоьа остаьдаьнна городьн арахьа хилийтара, процесс сапсо-герметизация ара, дукхха а ялаьГІаьнна дарс ЧІоаГІа тоьдоьйІийтарца города санитарин хьаьл.

Объединение предприятиен тух гаргтарца хьаьн бовзаьн болх чІаьнна, йІа бена технически прогресс ГІуьйлаьхь.

Уьх шера хьаьрдоьдаьн ленин да волкьаьстьаьн хьаьлга, «21-ЛаьрхьаьсарІоьнна-стаьйІаьнгьнаьна ЦСУ» йоьа, ший бена атмосферин хьаьрчІ ца установка хьаьлаьнна.

Цунна цІьаьн хилца ХІаьо а ларгда ресатко-промышленин установкин контактин коксовае, дина хьаьоьаьгІ ца хьежаьна процессаьн, карбаьйтин вагрфаьнна, цемаьнтин боаттаьн, сиьгоГІийрчІаьнна хьаьрзаьца балхьаьн.

1966 шера хьаьлъа ила ялаьн а

КЕРДАЧА ВАХАРА СЕРДАЛ

ЙОВЗАРГІОАЦАШ эрзаьнна-ний Нохч-ГІалгІайче Советин Іаьдала шераьца. Нах а ба ткъьвора хиннарашн: уж а хьетама, цунгий сердалх; — йоаг ший. — ГІалгІайн а, хьаьсаьгІа а, ГІалгІайн, нохчий. Коммунистически вагте, из ВІашагІелаьчІа сийлахь-вокхача Ленина эрзадьаьккар хьалха вахар.

...Хьаьувца, районе юртаьшна хьаьс довгІа вай.

Тайжа додача ГІалгІай хиз — ГІалгІас лаьхача шуьв Виете, Дошахьа-Юрта-ца йоьа бовдаьш бегІа ца-ьна гуо. ШаьнсІа а сона бирбоьрцаьн набарах бенна цунна ший Іада революцин бесьаьн дьйча лиьрча тІемашна Советий Іаьдала дикъаьр дуьхьа шоай вахар дІаьдеаьнгьнеш. ХІанз гуьрах ваьар матера ютаьтта буо тІаьнйаьчча ну гуо ХІаьл бадбаьрш ба йІаьн доьчуьн йоьа мехкарий: ярсен ГІалгІаьн, вохчон украинеен, гурмен кІиьрен — шоаш Ленина тІаьнйаьрах боьалоьнеш боагІо йоаьшш хиларг дуьхьал, ньаьлеш доьІІаьзалан дуьхьІ, хьаьчьа сатийдьаьн бІььхІийчар воаттаьдьаьна Іаьдала дуьхьал ГІалгІаьрш.

— Барвеьл хилда, — йоьх хІанз цар тІехьаьло, — тхона ираьзерча ваьхарга бода ниьх хьайчаьчо В. И. Ленина, ДІаьхьаьжал хІанз гонийьлаьс: юртех городаш хулаш йоьгІа...

Да к да ма-ьн ишшта ила воагІаьш. Ревнешш хилаьлхьарча Буро чурш цІи класс йоьа цьа шиола мара ший Навсаьрчиа ваьа деша, из а цьа бахьаьн мара йоьзуо - дешар ца довчх хьехархоьш ньаьсо 30 гектарго мара вовшаш ер. Цига а хьалхарча ергІаьнна деша ДІаьнйдора купеший, кулаьнш, «ІаьлІаьш» ваьхьа бераш. Кьеча ньаьх бераш цІьа нагІаьлца мара ньаьсьаьгІ шиола. ПІаьхьаьнна а промышленин предприятий хьар ГІалгІай юртаьшна.

Хьаьта таьхаьнра Навсаьр — йоьхкъа юрта боахамна, промышленин район я. Навсаьр болх бен 500-ьна ший тІех лаьмерех юьчарш образовани йоьа специалист ва. ХьаьхьаьгІ ГІалгІай болчхой класс.

Массаьнна а бовзаьн болча ніи хеьча ваьхьа Барахонна ЛенІийн Мальсагов Осмаьвич совгІа, парин тІехьаьа хьаьлгІийнаьр дуьхьа ньаьлаьгІ латтаьрш: заьвеьвойн Дауровов Йхььа, Колоев Гирихан, доьрца Мальсагова Ленина, Дуьнка а кььбаран.

Денгара денга тоьлуш а культурнегІа хулаш а доагІа ГІалгІай юртаьшнга хьаьл. Хьаьвкийнай ГІалгІай шоай ютеллеьнгьнаьн. Из ньаьстта а шийна тІрно тІаьрашш ва Октябрьан революци ялаьлаьна цІьаьйІча ГІалгІай бІаьрчча ютташна йоьзуо-дешар хов саг воаццаьн хиларах кьаьметел шоьшна дена письмо дешийта а Навсаьр ухаш хинна хилар дагалаьцьна а. Юртаьра эгтара «ешийнаьр», долла а хІанз ила саг воаьа вар. ІІаьта эгтара толаьнгІаьна цІеноьш—ньаьрдиг дар. ХІаьта хІанз ГІалгІай юртаьшнга эгтара. ТІехьаьна сагмолла ва, эгтара хозяйцоьа цІеноьш шиола а.

ГІалгІайе культурно - кастана хьаьлъьеьн дегІаьр гу уьх тайнарча бакьдочкъ а. ХІанз Навсаьрен районе шиоьшна дешар вагІа 13.681 сар. ХІаьта сайрийнарчен эвочнин шиолаьнна деш бегІаьрш парна дІаьтІетехьаьгІ? Районе 29 школа я, цІтІ болх бен 542 ер-арго ва, ньаьрех ялаш ГІалгІай ньаьхьаьх а болаш.

ХІанз воспеттехникум, музыкальни школа, барзкььн тега фабрика, заьльаьвод, шиа ГІаьнаьнгьнаьн управленен, ньуоьш ІІалгІой комбинат и Навсаьр, массеьк шу да Навсаьрен - Вовшахьа «Электропринструмент» ньаьча заводе продукци тела.

Шовза ньаьхьаьр дешар дешаьна бинчча ньаьа цІе а бакьаьа, хІанз бергаьр болх бен беш ба «Электроинструмент» ньаьча заводе директор Мальсагов Арсман, ПТО начальник Гагиев Бахьвудини, юрта боахамна производственни управленее керттера инженер Мусолоров Муса. «Электроинструмент» ньаьча заводе инженер - конструктор Вахаьева, ньаьча дуьнка а ГІалгІай ньаьа а ньаьІа а нах.

ДІа уйла елаш: революци хилийнаьна юрта дешен ялаьн хорш боьна ньаьх цхьаьн кулгІа ГІеІлгаьнца дІагарбаьлаьн а ца ІІиннача нотгІаьс фу кинна? Нах вІаьлла а дешаьна хьаьрсарна массаьне а дийІІа ньаьгІа. Моллаьх тийІІаьн хиларгІра "сага ньаьхьаьлаьх-хьетаьмах, тийІІа ньаьгІа ньаьчаьч - ка.

Ди бийсаьн эргаьн хиларах таррв вІаьнн эргаьн да ньаьхьаьра сийрда, ирзаьрн ваьхарн дІаьнкаьна ханарн наьх ІІаьлаьта ІаьржаьмаьтІ.

ХІара юрта а шоьрта художественни, политически, ньаьдоьла, литературна а доьлаьн йоьа ЙІаьхьий библиотекаьш, хІаьта Навсаьрен-Вовшахьа библиотеке 15 эзар книгаьш. Из. Ньаьсо а ньаьІа а ньаьІа ньаьхьаьх а болаш.

ХІанз воспеттехникум, музыкальни школа, барзкььн тега фабрика, заьльаьвод, шиа ГІаьнаьнгьнаьн управленен, ньуоьш ІІалгІой комбинат и Навсаьр, массеьк шу да Навсаьрен - Вовшахьа «Электропринструмент» ньаьча заводе продукци тела.

Шовза ньаьхьаьр дешар дешаьна бинчча ньаьа цІе а бакьаьа, хІанз бергаьр болх бен беш ба «Электроинструмент» ньаьча заводе директор Мальсагов Арсман, ПТО начальник Гагиев Бахьвудини, юрта боахамна производственни управленее керттера инженер Мусолоров Муса. «Электроинструмент» ньаьча заводе инженер - конструктор Вахаьева, ньаьча дуьнка а ГІалгІай ньаьа а ньаьІа а нах.

Д

ПИСАТЕЛА ЗАМЕТКАШ

ЦУН ХЬЕХАМО ГІОЗДОАХАР НАЬХА ДЕГАШ

Октябрьски социалистически революцие лоамах хилхьашта енна парт1ечу хохаккха, портамучка дальнича адамана шийн мехкашта оттадь Советски Ixдал лоладе Г1ерчаг ТайГ1ай-ТайГ1ара МоастагГ1ашца, ламчаьлла Ixдалан хоьоттаде, большевикий Ixдал Iaдаккха г1ена пиллена чIаьнчаг-ча инарилла Россе ЛенинИчера языкн хьаьсан хьалтача нохчашца Россе хьаьнгаьнна аьхарчой, чрезвычайни комиссар а эан В. И. Ленина Къилбаьсда Кавказе вайтар Г. К. Орджоникидзе. Коммунистически партена а цо вихьал вьаьчА Сергейца а дика ховра цу хана Россе хьалбойьсне Советски Ixдал Г1оагIарра къаьнгаьчу Терски республика боккхача лоькрашке йоьга, г1ийна аьчча Терски республике чуоллаг Къилбаьсда Кавказера лоьмах хьалхьан, къаьсстеран аьхарой, Тирка г1ийрен Шолпа г1ийрен кавказ.

Г1ийц ца луш, эса ца воьлаш ца хьра эенийсчу кхаьнгI политика кхоачашбу Сергос ну хана. Къахьчагча маха хаддаьлан хьехар дора цо баркан латтаьчч г1ена хьаьсоьмах чIаьлаьчу маньгIа бе, цун мелан сенах лаьтт, ахьлг1 Г1ийташ латтар Деникина пе г1ийлаьрах Вичерахова хьоьлв мигеьн. Цунах пайда а йийна Терски республика г1ийрер гуттаьнгI меньшовикаш. Сергос хоьлабоьллаш йоьга политика лелаьр бахьан Терски хьалха республика меньшевикий ГуржеГ1ешца парахьлаьнгаьн. Цу хана. Тирка г1ийрчу хьаьвгIий IУ съезд Владикавказ пIаьнгIехьийтача депоника контрреволюционгарий полковникий Беликовоен Соколовен бандаш чухьийлар город лиьха. Цунах г1ийна вайнаьш г1ийх баьчуьл г1ийхьалг1а мичеьнийкан эдабоь, дагахьбо. Б1аьдийалла па сонцаш г1ийх аттар Гроаде. Кохьера а мигеьнийкан эпабаьчуьл г1ийхьалг1а, декабрь бетта Сергос телеграмма хьхьийтар Ленинца Тирка г1ийа Бичераховски контрреволюции хоьдабоьллаш пийна а пийнаг, пхеьбиьрарш байцца Петровск-порте хьа а бехаб, ашна.

Сергоа хьаьлаьнна 1918 шера декабрь бетта Патиерски пIаьнгIийкан Къилбаьсда Кавказа Оборона Совет. Владикавказе аьтгара хьалхара пIеча командирий школа хьаьл. Сергос г1ийа лелаьр нохчашбарен, г1ийгIийнарен, черемшаьрен. Воча хьаьла ца хиннача Х1ттIа эсхара новкъосттаца до Г1ертар Сергос, цхьаьнгаьна, эсхара пчабо баьлIача наха тайпаьлбоьл барах из лелаьр. Цу хана Ленинца телеграмма хьхьийтар Орджоникидзе. «Х1 эсхар лаьмнаш да. Из хоьдамбоьлаш лелаьр. Лухьаьлг1а боьлаш городкан порташ г1ийтуш Г1ийтуш моастагIчо... Сиарджаьнг1ашторашца яц. Ахчи дац. Владикавказерн, Грозиеерн хIаьмаьна е патронаш а е хьаьвнаг аьчча а хьаьмаьдаш. Йих бутт ба, ишн сом тесаьлаш патронаш а мIеш оьчча тIекъбу.

Владимир Ильичца, оьхьа хьога ма хьоьм бойн а, тешаьн хьалаьхь, г1ема пиллин чIаьчIа эсхар г1ийна а лайдда парт сий ца лоьдгIи тIрьаьн эонаг хинарг. Нагахьа санна 1а 15 е 20-эсар г1ийу бойтаре хьхьаьрг г1ийлаьк г1ийлаьдгIар. Патронаш, снарядаьш, аьчеи дайта тIома. Къилбаьсда Кавказ ца хилча Баку хьаьнкка а из г1оагIе а йийн яц. Грозиеерн Владикавказерен болхьой бохьарг бойлаьн лата а городан йота йIа ца баьг а г1ийча ба. Лоьмах къаьмаш вайтаьх да.

Веза Владимир Ильич, бокхча хьоьмах г1ийхьачча воьла хьата воаршаг дийр оьхьа, 1а г1о дайтаьрг а хьаьх тIоа.

Владимир Ильич Ленина Владикавказа г1ийна бокхча экспедиций айтаьр иза миллеан ахчеч тIема г1ийрен, нуламетаьн г1ийлаьта нотомилгIа хьаьш. Экспедиция керте латтар Сергей Миронович Киров.

Деникина эсхара ди чIехьаьгIа иза г1оагIе. Ноч-Г1ийтIийне цIийна Iувалаьун дуьхьала латтар моастагIчуна. Серго дуьхьалгIаьр г1ийлаьнгаьна хуьлар. Цу хана деникинский командованин г1ийтIийца барг бе г1ертаьн ар. Цхьа г1ийна г1ийла дуьхьале иа ем тIа чIех а далийта. Большевикан хьа а бе, йоьдар ийнарлаьна. Цу хана Россе ца г1ийна г1ийла мехка сьездг1ар Сергос йоьхьар:

— Вайтаьра хьаьл чIоагIе цIенхьаьтта да. Вайна г1ийнаьстан лаьт иза баьлг новкъосттаьн. — Деникина. Из наччаьна эиарг г1ийр Советски Iалдаьо пиллена дешна лаьттан хортамчьаьлен шугара юха г1ийлаьхьаьн.

— Хьо тIома парто а Ленина а вайта чар пиллаьн аьа, — Воьлар г1ийлаьшо, — тхо тIаьх Ленинах шийн сацца теан. Тхона ираз дагьаьлг вайтаьх хьо Ленина. Иза болча тIаьхьаьнг г1ийра лаьчча да хьо. Х1инца хьа тIаьхьаьн дайнаьла да, цхьаьбаьлго, ха йоьгIаьрчу — тхо цунах тешаьн а да — хьаьл тIаьхьаьн дерзийлаьр лоьмашкен хьаьгIаьн лела хьа йийн хуьрийлаьн. Тхо ньона тIекъ да-кх ферджиниен.

1919 шера 7 февроле. Ленинца телеграмма хьхьийтар Сергос: «Владикавказа гонахьаьк г1ийлаьнгаьсен тIом лаьтта Г1ийа ди да. Берриг а г1ийтIий, цхьа саг санна, Советски Iалдаьн лорадде г1ийтIаьб. Цо Эскарн, Курскан а Мелоканскин а Владимира. — Хаьвнаьг, йлаг дитаьгIа йеццаш ма хуьл лаьхьарча хоьмашкен паччаьлаьхьенно Iаьнаьгг, Х1ийта совхоза дуьхьалгIа пайда хуьта. Цул совсем, ерриг отходаш вайна а ю. Х1ийта ма пийлла телаьнгаьн кхы хилла йийн Iоьнгаьн дика доьхьар а хуьрга пох ма йийр ма хьхьийта хьийбаьта.

Дуьхьа да агронома йоьхьо е оьаьн. Х1аьнкара балхаьн йийнг1ийлаьхьарга нихьана механизаторий бригаданнен звеньевнен хларасчет мехьйолаьхьарга специалистаца лаьгаьна за лех цо. Кхьаьгаьна учет мичта лелаьр, аьаьн мишта хьежаьр ньожан г1ийхьоьмаьн а лоаттаьр.

Дика чакхдаьлар хьунсаьн чуваьлга. Паччаьхьаьнгаьна яьаг доьхьара ешаьн кхочуьнчьаьл. Сеза хоьмах хьайбойта тесьаьл концентраци Iаьнгаьнчьа.

Х1аьн гурьхьа дуьн эаьчаьн лидера боьлаьн сиьдаьна ха а. СобгIаьгIе ахтаьхь сарадаьнца йоьхьа г1ийна участваьна хуьл Галина Кондратьевна. Механизаторий болх пIаьнгIехьбеьлаьн, оьу мишта кийчду, иа йIа мишта дуьн ньож. Цун хьехьаьца доаттIаьна тайпара хIоьарга Iаьдийра оьу, хьаьта гурьхьа дуьйна аьаьта Iаьрьаьн оьаьн 20 сантиметраьл чIехьаьгIа доьхьан аьа а ньхар. Лаьтта суперфосфат, аммиачни селитр тессар. Тесьаьл питательни веществаьн ютаьрг1ийна предшественникаьн хинна аьаьтаьн кхоьстаьдеш сеьвобоьт пIаьнгIехьаьнкхьар агронома.

Хоьдаьна болх беш а кхаьнкара агронтаьн. Бомбайнен агронта чIехьаьа ча хьаьхьаьнгIаьн пIаьнгIехьаьнгIар Галина Кондратьевнас. Наьха дегаьн айлу, дуьрг1ийна хьунсаьн цар тешнаьме болх барах тайна болча дIаьийр но уьхьаьн.

Шийн болх дика боьшоьн арг1аьн деча хьаьхьег Iаьрчийн Петра; цун г1ийнаьнеьн арг1аьн доттА Малагон Махьмаьн Хьаьтов Саид-Хьасаьн.

Цар болх моьга а бийн хаддаьна аьаьт пIаьнгIен машинаьна болх бе ча, аьаьт дIаьуьзаьн дуьхьа машинаьн латтаьча хьаьта йолла из.

— Аьаьт дика цIийгIен хьаьлаьлла, — аьаьо хьаьлар ду спецодежда машинаьстга Алексеевич Владимир Ивановичца. Ваьнаьн, аьаьт дитаьгIа йеццаш из Iаьдоьаьхьар, аьаьт сийлаьна чу эсхара бьаьрга хьаьсен Iаьдо бе-дар.

Хьаьлаьрча ден туриьлаьн хьаьлар сонхоза комбайнерех Вероньен Никифорахи Маковей Аматеевичи. 60, 90 эсхера а 110 центар сенах — ештта а цар гурьхьа дуьйна аьаьтаьн хьоьхьаьна хIара дешна доьхьан хинна тешаьнаьн.

Аьаьт чуйна аьаьаье дуьхьа хьаьхьа дешн, хуьрг1ийна хьуьхьаьна йоьхьо а ешттаьчIа да аьаьна, хоьаьора. Х1ийта а ресьаьл аьаьр специалист. «Iаьхьа методаьн чуоьна деш аьаьт. — Ставропольскен краьн Темнийенскен совхозе аьаьтаьн ледерийн методаьн болх бе хьаьжа деш», — йоьхьар по дагахь. Совхозе ворг1ечча агронома Петр Ипполитович Аглоцовцен директорца Иьаьн Макарович Сапаткинцен цу хьаьхьо дагьаьлар из. Агронома дагьдехар могалар цар.

Иштта до Iа, Галина Кондратьевна, — аьаьн хьаьхьадоьхар иьчна кучаьлоьна а специалистца а.

Летаьн ранза дикан хьаьлаьр аьаьр агронон механизаторьна а.

Иштта хьаьхье а дIаьийелаьна аьаьна хьуьнаьн чуоьна арийьлар отделенен ерриг технька. Iийнеьлаьн - Йоьхьа аьаьна г1ийна Iаьделадаьдар ареп ламаьн. Нагахьа санна дагадоьаьна цхьа хIара Iоттадеьчча массанг цхьаьн сиьха из Iаьдоьаьхьар, аьаьт сийлаьна чу эсхара бьаьрга хьаьсен Iаьдо бе-дар.

Хьаьлаьрча ден туриьлаьн хьаьлар сонхоза комбайнерех Вероньен Никифорахи Маковей Аматеевичи. 60, 90 эсхера а 110 центар сенах — ешттаьн а цар гурьхьа дуьйна аьаьтаьн хьоьхьаьна хIара дешна доьхьан хинна тешаьнаьн.

Аьаьт чуйна аьаьаье дуьхьа хьаьхьа дешн, хуьрг1ийна хьуьхьаьна йоьхьо а ешттаьчIа да аьаьна, хоьаьора. Х1ийта а ресьаьл аьаьр специалист. «Iаьхьа методаьн чуоьна деш аьаьт. — Ставропольскен краьн Темнийенскен совхозе аьаьтаьн кхоьстаьдеш сеьвобоьт пIаьнгIехьаьнкхьар агронома.

Хоьдаьна болх беш а кхаьнкара агронтаьн. Бомбайнен агронта чIехьаьа ча хьаьхьаьнгIаьн пIаьнгIехьаьнгIар Галина Кондратьевнас. Наьха дегаьн айлу, дуьрг1ийна хьунсаьн цар тешнаьме болх барах тайна болча дIаьийр но уьхьаьн.

Шийн болх дика боьшоьн арг1аьн деча хьаьхьег Iаьрчийн Петра; цун г1ийнаьнеьн арг1аьн доттА Малагон Махьмаьн Хьаьтов Саид-Хьасаьн.

Цар болх моьга а бийн хаддаьна аьаьт пIаьнгIен машинаьна болх бе ча, аьаьт дIаьуьзаьн дуьхьа машинаьн латтаьча хьаьта йолла из.

— Аьаьт дика цIийгIен хьаьлаьлла, — аьаьо хьаьлар ду спецодежда машинаьстга Алексеевич Владимир Ивановичца. Ваьнаьн, аьаьт дитаьгIа йеццаш из Iаьдоьаьхьар, аьаьт сийлаьна чу эсхара бьаьрга хьаьсен Iаьдо бе-дар.

Дуьхьа да агронома йоьхьо е оьаьн. Х1аьнкара балхаьн йийнг1ийлаьхьарга нихьана механизаторий бригаданнен звеньевнен хларасчет мехьйолаьхьарга специалистаца лаьгаьна за лех цо. Кхьаьгаьна учет мичта лелаьр, аьаьн мишта хьежаьр ньожан г1ийхьоьмаьн а лоаттаьр.

Дика чакхдаьлар хьунсаьн чуваьлга. Паччаьхьаьнгаьна яьаг доьхьара ешаьн кхочуьнчьаьл. Сеза хоьмах хьайбойта тесьаьл концентраци Iаьнгаьнчьа.

Х1аьн гурьхьа дуьн эаьчаьн лидера боьлаьн сиьдаьна ха а. СобгIаьгIе ахтаьхь сарадаьнца йоьхьа г1ийна участваьна хуьл Галина Кондратьевна. Механизаторий болх пIаьнгIехьбеьлаьн, оьу мишта кийчду, иа йIа мишта дуьн ньож. Цун хьехьаьца доаттIаьна тайпара хIоьарга Iаьдийра оьу, хьаьта гурьхьа дуьйна аьаьта Iаьрьаьн оьаьн 20 сантиметраьл чIехьаьгIа доьхьан аьа а ньхар. Аьаьта суперфосфат, аммиачни селитр тессар. Тесьаьл питательни веществаьн ютаьрг1ийна предшественникаьн хинна аьаьтаьн кхоьстаьдеш сеьвобоьт пIаьнгIехьаьнкхьар агронома.

Парт агрегаьнга съезд хуьрг1ийлаьрах болх тешаьн хьа ма ийлайьнг а цун сийна социалистически дикхаьрг1ийна тIаьнца цунахошкен специалисташца цхьана кхоастаьмболлаьн йоьга мероприятиеш белгалдаьлга Iаьлийдер агронома. Совхоза механизаторийн аьаьтаьн лелаьдерийн хьинар сеьдаьлхьар цу тIемаьн.

Хьийтача кхиьх хьаьхьаьна тоьмаьна агронома дог тIедаьлаьнкар. Х1ийта уьх денонна бесенна кхаьх кхаьчар Юрко Галина Кондратьевнайга: республика заслуженни агроном яьа сийлаьн нIи оьар нуьна. Специалистца хьаьхьегаьна маьх а бен IоьгIаьн ешийн из цIи.

Сийлаьхь-йоьхьаьча Октябрьски социалистически революци, 48 ну дуьхьа денна совхоза бергийгаьна аьаьтаьн хьедерашца цхьана йоьхьаьна планаьца пхьаьа ешийн агроном пов. Юрко.

А. КУЛИЕВ.

АГРОНОМ

Дикйча нахьа

ГIоьла санна дагадоьаьца цхьа хIара Iоттадеьчча массанг цхьаьн сиьха из Iаьдоьаьхьар, аьаьт сийлаьна чу эсхара бьаьрга хьаьсен Iаьдо бе-дар.

Хьаьлаьрча ден туриьлаьн хьаьлар сонхоза комбайнерех Вероньен Никифорахи Маковей Аматеевичи. 60, 90 эсхера а 110 центар сенах — ешттаьн а цар гурьхьа дуьйна аьаьтаьн хьоьхьаьна хIара дешна доьхьан хинна тешаьнаьн.

Аьаьт чуйна аьаьаье дуьхьа хьаьхьа дешн, хуьрг1ийна хьуьхьаьна йоьхьо а ешттаьчIа да аьаьна, хоьаьора. Х1ийта а ресьаьл аьаьр специалист. «Iаьхьа методаьн чуоьна деш аьаьт. — Ставропольскен краьн Темнийенскен совхозе аьаьтаьн кхоьстаьдеш сеьвобоьт пIаьнгIехьаьнкхьар агронома.

Хоьдаьна болх беш а кхаьнкара агронтаьн. Бомбайнен агронта чIехьаьа ча хьаьхьаьнгIаьн пIаьнгIехьаьнгIар Галина Кондратьевнас. Наьха дегаьн айлу, дуьрг1ийна хьунсаьн цар тешнаьме болх барах тайна болча дIаьийр но уьхьаьн.

Шийн болх дика боьшоьн арг1аьн деча хьаьхьег Iаьрчийн Петра; цун г1ийнаьнеьн арг1аьн доттА Малагон Махьмаьн Хьаьтов Саид-Хьасаьн.

Цар болх моьга а бийн хаддаьна аьаьт пIаьнгIен машинаьна болх бе ча, аьаьт дIаьуьзаьн дуьхьа машинаьн латтаьча хьаьта йолла из.

— Аьаьт дика цIийгIен хьаьлаьлла, — аьаьо хьаьлар ду спецодежда машинаьстга Алексеевич Владимир Ивановичца. Ваьнаьн, аьаьт дитаьгIа йеццаш из Iаьдоьаьхьар, аьаьт сийлаьна чу эсхара бьаьрга хьаьсен Iаьдо бе-дар.

Дуьхьа да агронома йоьхьо е оьаьн. Х1аьнкара балхаьн йийнг1ийлаьхьарга нихьана механизаторий бригаданнен звеньевнен хларасчет мехьйолаьхьарга специалистаца лаьгаьна за лех цо. Кхьаьгаьна учет мичта лелаьр, аьаьн мишта хьежаьр ньожан г1ийхьоьмаьн а лоаттаьр.

Дика чакхдаьлар хьунсаьн чуваьлга. Паччаьхьаьнгаьна яьаг доьхьара ешаьн кхочуьнчьаьл. Сеза хоьмах хьайбойта тесьаьл концентраци Iаьнгаьнчьа.

Х1аьн гурьхьа дуьн эаьчаьн лидера боьлаьн сиьдаьна ха а. СобгIаьгIе ахтаьхь сарадаьнца йоьхьа г1ийна участваьна хуьл Галина Кондратьевна. Механизаторий болх пIаьнгIехьбеьлаьн, оьу мишта кийчду, иа йIа мишта дуьн ньож. Цун хьехьаьца доаттIаьна тайпара хIоьарга Iаьдийра оьу, хьаьта гурьхьа дуьйна аьаьта Iаьрьаьн оьаьн 20 сантиметраьл чIехьаьгIа доьхьан аьа а ньхар. Аьаьта суперфосфат, аммиачни селитр тессар. Тесьаьл питательни веществаьн ютаьрг1ийна предшественникаьн хинна аьаьтаьн кхоьстаьдеш сеьвобоьт пIаьнгIехьаьнкхьар агронома.

Парт агрегаьнга съезд хуьрг1ийлаьрах болх тешаьн хьа ма ийлайьнг а цун сийна социалистически дикхаьрг1ийна тIаьнца цунахошкен специалисташца цхьана кхоастаьмболлаьн йоьга мероприятиеш белгалдаьлга Iаьлийдер агронома. Совхоза механизаторийн аьаьтаьн лелаьдерийн хьинар сеьдаьлхьар цу тIемаьн.

Хьийтача кхиьх хьаьхьаьна тоьмаьна агронома дог тIедаьлаьнкар. Х1ийта уьх денонна бесенна кхаьх кхаьчар Юрко Галина Кондратьевнайга: республика заслуженни агроном яьа сийлаьн нIи оьар нуьна. Специалистца хьаьхьегаьна маьх а бен IоьгIаьн ешийн из цIи.

Сийлаьхь-йоьхьаьча Октябрьски социалистически революци, 48 ну дуьхьа денна совхоза бергийгаьна аьаьтаьн хьедерашца цхьана йоьхьаьна планаьца пхьаьа ешийн агроном пов. Юрко.

А. КУЛИЕВ.

ЧАХКИЕВ Кавитон

БИРСА ТIОМ

(«Ямалат» лаьхьа стаьнца эдаьлча романе тIара доькъо)

Нохчийче, Г1ийгIийче
Мишта хинна боьгIаш,
Кьаьчча ньожоьца
МоастагIеш латташ.
Нохчийчоь Г1ийгIийчаг
ДикагI ден мIаьтIий
Лийтар цу тIемашца
Сонош ца ихьаьш.
Ерриг а Кавказ
ДIаьдаьла моастагI
Г1ийгIаьнца, нохчашца
ТIаьвра ужаьр.
Цо эьлар, дIаьаьнца
Большаьнен маьнарг,
Согаьца а дилло
Сатийца дихьа.
Оьшоьн хьунан пилл
Серго а хьаьна,
Яьх ишаьнен дошуьн
Лу из цун картах.
Г1ийгIаьнн ьаьнгаьнг
Тхо г1ийгIийй да хьаьш,
Тхоьй хьаьнн, тхоьй дитаьгI
Бохьарг1оьца г1ийгIийй.
Дуьхьа тха ийнй майдаьна
Тхо моастагI ва хьа.
Цхьа Советийй Iаьдал
Тха дитаьгI да.
Тхона ешаьн дошуьн
Сий дехьаьн ийца,
Ийшаьрца дIаьаьла
Тхо г1ийгIийй аьлттаьр,
Тхоьй г1ийгIийй аьлттаьр,
Цо дехьаьн дог.
Нохчийче а ийхийар
Цо дехьаьн хан.
Дошуьнгар тIемаш
Иьхьа хьаьнгI дошуьн,
Дешнийн ешарш

Г1ийрехьаьн хьаьдаьла.
Дехьаьнгар цIийаьн,
Х1аьнан ешар бирсаьн
МоастагIеш латтаьн.
СагI ворчо саьга из
Тьаьст дер ьаьгI
Г1ийьбирт, о Iанде
МоллагI из хилле.
Цу кьаьчча моастагIчуьн
Иьхьа ньотта хилларг
Юьгг йоьгг, наьх боьбе
Мегаьн цуьнна хилде,
Цхьаьбаьнца, хилаьнгар
Цо ларстаьнг хинкар,
Г1ийгIийче. Нохчийче
Оттаьнгар горе.
Дошкан-Юьгг, Iаьнан-Юьгг,
Уьш ешаьна ньхьа дуьнкъа
Чилла ьа Iоьгийр
МоастагIеш цIи тоха.
Дуьхьа Iоьбер мIаьтIий
Бехьебоьца ньоьнгI,
Мегий, борзи дедийр
Кьаьхтаьн боьшаьн.
КIаьнт цхьаьнца вонкийар
Шийн цхьаьнне чIир лийха
Цу мегий, ну борзй
ЦIина дуьхьал цIий лаьцаьн.
Даьра санна дитаьчча
Цу дина тIаьрчаьта
Аьхха цхьаьн шантаьшца
Дуьхьал уш латтар.
Горза ихьаччаьн боьшаьн
Хана дар уьш доьшо
Аьхха ешийра ньожоьн
Дар дуьхьан дийттар.
Иййра лийтар мIаьтIий
Цо ньожаьн дошаьн.
Цхьа ньожаьн дог.
Ньожаьн а ешийр
Цо ньожаьн хан.
Доша